

15.06.2020

Undervisnings- och kulturministeriet

kirjaamo@minedu.fi

oppivelvollisuus@minedu.fi

Begäran om utlåtande 30.4.2020 VN/1985/2020-OKM-1

Utkast till regeringsproposition om läroplikslag och vissa lagar som har samband med den

Samkommunstyrelsen för Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur (SÖFUK) har tagit del av regeringspropositionen om utkast till läroplikslag och vissa lagar som har samband med den.

SÖFUK anser att målsättningen att varje ung person ska genomgå en utbildning på andra stadiet är utmärkt. Däremot är det inte entydigt att sättet som nu föreslås genom utvidgning av läroplikten och ett avgiftsfritt andra stadium är effektivaste sättet att uppnå eftersträvbbara detta mål. En betydande del av reformerna i propositionen kan genomföras även utan en höjning av läropliktsåldern till 18 år. Av åldersklasserna genomgår 85 procent redan nu en utbildning på andra stadiet på landsnivå, regionalt finns olikheter man kunde fördjupa sig i.

I undervisnings- och kulturministeriets färsk rapport där en förfrågning till unga ingår tar man tar reda på orsaken till avbrott i studierna. Rapporten visar att orsaken oftast är personliga orsaker (37 %), fel studieinriktning (33 %) eller avsaknad av motivation (26 %). Ekonomiska orsaker till avbrott i studierna anger 9 procent av de svarande som orsak till sitt avbrott. Undersökningen har presenterats i maj 2020.

I en undersökning bland upprätthållarna av yrkesutbildning hösten 2019 konstaterades att viktigaste elementet i lyckat förverkligande av utvidgade läroplikten är att studerande har beredskap och förmåga att inleda studier på andra stadiet. I dagens läge anser upprätthållarna att inte alla studerande har vare sig beredskap eller förmåga till detta. Orsaken till detta bör därför inledningsvis åtgärdas.

I utvidgningen av läroplikten kan en bedömning att största delen av de nya studerandena som berörs av läroplikten, cirka 15 procent av årskullen, kommer att slussas in till yrkesutbildningen på andra stadiet. Studerande som kräver resurser på annat sätt än studerande som redan nu genomgår en andra stadiets yrkesutbildning. Upprätthållarna av yrkesutbildning bär därmed huvudansvaret för utmaningarna med läroplikten. En utbildningsform som redan nu är underfinansierad och starkt är beroende av statsanslag det fattas beslut om årligen. Samkommunstyrelsen kräver därför att en utvidgning av läroplikten och ett avgiftsfritt andra stadium tas i beaktande i finansieringen av yrkesutbildning genom en ordentlig och permanent höjning av finansieringen.

Svenska Österbottens förbund

FÖR UTBILDNING OCH KULTUR

Grundundervisningens strukturer bör utvecklas så att läroplikten på ett smidigt och individcentrerat sätt kan förverkligas. Grunden måste vara i skick före studierna på andra stadiet inleds.

I nuvarande lagstiftning besluter upprätthållaren vilka studiematerial och verktyg som gratis erbjuds åt studerande och vilka kostnader studerande själva ska betala för. I förslaget där material ska erbjudas gratis till studerande gör att varje enskild upprätthållares ekonomiska situation avgör vilket material som erbjuds och används, något som kan bidra till ojämlikhet. Vi anser också att beräkningarna över materialkostnaderna är grovt underskattade för yrkesutbildningens del. Utbildningsstyrelsen genomförde med oskäligt kort svarstid en förfrågan om kostnader för studiematerial. Svarsprocenten blev låg och frågorna har på grund av snäva svarstiden tolkats olika. Vi anser att den beräkning Finlands Kommunförbund gjort över reformens kostnadsnivå är mera överensstämmande med verkligheten än kalkylerna som presenterats av andra. Vi kräver därför att regeringen håller fast vid löftet att kostnaderna som utvidgade läroplikten och ett avgiftsfritt andra stadium håller så att alla kostnader ersätts i sin helhet, antingen som permanent höjning av statsandelsgrunden eller på basen av faktiska förverkligade kostnader. SÖFUK lyfter även fram kommunernas ekonomiska situation på grund av Corona krisen i landet, krisen gör att inte heller kommunerna har kapacitet att lägga tilläggsfinansiering till yrkesutbildningen utöver det som beräknas i statsandelsgrunden.

För att lite stävja kostnadsökningen som skulle uppstå till följd av denna reform föreslår vi att ersättning för skolresor och kostnader för inkvartering hanteras av Folkpensionsanstalten (FPA). Upprätthållarna av yrkesutbildning kan i mån av upprätthållarens ekonomiska situation erbjuda internatsboende för ett antal studerande som omfattas av läroplikten men att upprätthållarna så som föreslås i lagförslaget skulle betala ersättning för inkvartering och skolresor till studerande med läroplikt faller långt utanför upprätthållarnas centrala uppgifter och kompetensområde. Även läroavtalens studiesociala förmåner kunde överföras till Folkpensionsanstalten. SÖFUK vill även påpeka att den statliga finansieringen av internatsboende är långt under de faktiska kostnaderna för ett ordnat boende. SÖFUK lyfter även i detta fall upp behovet av ökad finansiering för ordnande av internatsboende för minderåriga.

SÖFUK anser att det främjar reformens genomförande att studerande som omfattas av förlängda läroplikten också är tvungna att söka till andra stadiets utbildning. Däremot är det viktigt att övergången mellan grundskola och andra stadium sker smidigt och kontrollerat så att ingen faller mellan i stadietbytet. Ansvaret för studerande bör tydligt definieras och att nationella registret över studier och examen träder ikraft samtidigt som lagen om utvidgad läroplikt så att information om var studerande finns är tillgängligt för anordnarna.

Den nya förberedande utbildningen (VALMU) svarar inte mot principen om personlig lärtig. I förslaget står att studerande har rätt att få undervisning och handledning i medeltal 29 timmar per vecka. Här frågar SÖFUK om förberedande undervisningen ska vara för att öka kunskaper eller för att räkna timmar. Förslaget är helt i konflikt med lagen om yrkesutbildning där enbart kunskaper mäts. Så sent som 1.1.2018 infördes en ny lag om yrkesutbildning i landet där studiernas framfart räknas i inhämtande av kunskap, att några år efter denna stora reform lappa på med ett system som räknar timmar är inte försvarbart.

Svenska Österbottens förbund

FÖR UTBILDNING OCH KULTUR

I utkastet till läropliktslag föreslås bl a att läropliktiga ska genomgå utbildning som syftar till en yrkesinriktad grundexamen eller yrkesexamen enligt lagen om yrkesutbildning. SÖFUK anser att skrivningen om yrkesexamen borde antingen lämnas bort eller preciseras närmare vilka yrkesexamina som avses. Med nuvarande skrivning innebär det att alla yrkesexamina är möjliga, vilket känns märkligt med tanke på att en yrkesexamen bygger på att studerande har ett kunnande eller arbetserfarenhet från tidigare inom området.

Med tanke på Coronakrisen och globala pandemin som för närvarande ännu råder och som sannolikt leder till ekonomisk kris bör övergången till utvidgad läroplikt och avgiftsfritt andra stadium bör lagens ikraftträdande ske tidigast 1.8.2022.

Utlåtandets centrala innehåll

- Med tanke på att största delen av studerandena som konkret omfattas av utvidgade läroplikten söker sig till yrkesutbildningen som redan från tidigare är underfinansierad bör detta tas i beaktande genom en tydlig höjning av finansieringsnivån.
- Med tanke på att boende bör ordnas för minderåriga bör även finansieringen till ordnandet av internatboende höjas för att motsvara de faktiska kostnaderna.
- Yrkesutbildningen kan inte ersätta luckor i kunnande och färdigheter som borde inhämtas tidigare i livet därför bör flexibilitet och anpassning ske även inom grundläggande utbildningen. Även så att stadiövergångarna är smidiga utgående från enskilda studerandes behov.
- Beräkningsgrunden för reformen särskilt beträffande material och förnödenheter är underdimensionerad. Den beräkning Finlands Kommunförbund presenterar är mera överensstämmande med verkligheten. En underfinansierad reform riskerar att kvaliteten på undervisningen lider.
- Uppgifterna om studerandes studieframgångar bör på ett tillförlitligt och säkert sätt finnas upprätthållarna till handa för att snabbt lotsa studerande vidare i riktning mot en andra stadiets examen.
- Kostnaderna för inkvartering och skolresor bör överföras till Folkpensionsanstaltens ansvarsområde.
- Skyldigheterna som ställs för sk VALMU utbildning (förberedande) bör synkroniseras med kraven och andan i lagen om yrkesutbildning.
- Lagens ikraftträdande bör flyttas fram till 1.8.2022.

Högaktningsfullt,

Samkommunstyrelsen för
Svenska Österbottens förbund för utbildning och kultur, skn

På tjänstens vägnar,

Ulrica Karp, direktör